A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2024. április 18.*

„Előzetes döntéshozatal – EUMSZ 102. cikk – A tényleges érvényesülés elve – A versenyjogi rendelkezések megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetek – 2014/104/EU irányelv – Az irányelv késedelmes átültetése – Időbeli hatály – 10. cikk – Elévülési idő – A kezdő időpontra vonatkozó szabályok – A jogsértés megszűnése – A kártérítési kereset benyújtásához elengedhetetlen információk ismerete – A versenyszabályok megsértését megállapító európai bizottsági határozat összefoglalójának közzététele az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* – A Bizottság még nem jogerős határozatának kötőereje – Az elévülési idő nyugvása vagy megszakadása a Bizottság vizsgálatának időtartamára vagy a bizottsági határozat jogerőre emelkedéséig”

A C-605/21. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Městský soud v Praze (prágai városi bíróság, Cseh Köztársaság) a Bírósághoz 2021. szeptember 30-án érkezett, 2021. szeptember 29-i határozatával terjesztett elő

a **Heureka Group a.s**.

és

a **Google LLC**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, L. Bay Larsen elnökhelyettes, A. Arabadjiev (előadó), A. Prechal, E. Regan, T. von Danwitz és Csehi Z. tanácselnökök, J.-C. Bonichot, S. Rodin, J. Passer, D. Gratsias, M. L. Arastey Sahún és M. Gavalec bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: M. Krausenböck tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2023. március 20-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: cseh.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Heureka Group a.s. képviseletében L. Duffek, L. Kačerová, J. Měkota, M. Olík és V. Podešva advokáti,

– a Google LLC képviseletében R. Neruda, P. J. Pipková, J. Šturm, P. Vohnický és M. Vojáček advokáti, valamint A. Komninos dikigoros,

– az Európai Bizottság képviseletében N. Khan, G. Meessen és P. Němečková, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2023. szeptember 21-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 102. cikknek, a tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 349., 1. o.) 10. cikkének, 21. cikke (1) bekezdésének és 22. cikkének, valamint a tényleges érvényesülés elvének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet az értékesítésiár-összehasonlító szolgáltatások piacán tevékeny cseh társaság, a Heureka Group a.s. (a továbbiakban: Heureka) és a Google LLC között az EUMSZ 102. cikknek a Google és anyavállalata, az Alphabet Inc. által elkövetett és az Európai Bizottság által egy még nem jogerős határozatban megállapított megsértése miatt állítólagosan elszenvedett kár megtérítése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

Az 1/2003/EK rendelet

3 A[z EUMSZ 101.] és [EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendeletnek (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.) „A közösségi versenyjog egységes alkalmazása” című 16. cikkének szövege a következő:

„(1) Amennyiben a nemzeti bíróságok hoznak határozatot a[z EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk] hatálya alá tartozó olyan megállapodásokról, döntésekről vagy magatartásokról, amelyek már bizottsági határozat tárgyát képezik, nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot. Kerülniük kell továbbá az olyan határozat kibocsátását, amely ellentétben állna a Bizottság által kezdeményezett eljárásban a Bizottság által tervezett határozattal. E célból a nemzeti bíróság felmérheti, hogy szükséges-e az előtte folyó

eljárást felfüggeszteni. Ez a kötelezettség nem érinti a[z EUMSZ 267. cikk] szerinti jogokat és kötelezettségeket.

(2) Amennyiben a tagállamok versenyhatóságai hoznak határozatot [az EUMSZ 101. vagy 102. cikk] hatálya alá tartozó olyan megállapodásokról, döntésekről vagy magatartásokról, amelyek már bizottsági határozat tárgyát képezik, nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot."

A 2014/104 irányelv

4 A 2014/104 irányelv „Fogalommeghatározások" című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

8. »versenyhatóság«: a Bizottság vagy valamely nemzeti versenyhatóság, vagy szövegkörnyezettől függően mindkettő;

[…]

11. »jogsértést megállapító határozat«: valamely versenyhatóság vagy felülvizsgálati bíróság versenyjogi jogsértést megállapító határozata;

12. »jogsértést megállapító jogerős határozat«: a jogsértést megállapító olyan határozat, amely rendes jogorvoslat keretében nem vagy már nem vizsgálható felül";

[…]"

5 Ezen irányelvnek „A nemzeti határozatok hatálya" című 9. cikke kimondja:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a valamely nemzeti versenyhatóság vagy felülvizsgálati bíróság által hozott jogerős határozatban megállapított versenyjogi jogsértés megtörténte ne legyen vitatható az EUMSZ 101. vagy 102. cikke, illetve a nemzeti versenyjog alapján a nemzeti bíróságoknál indított kártérítési perekben.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben az (1) bekezdésben említett jogerős határozatot egy másik tagállamban hozták meg, e jogerős határozatra az adott tagállam bírósága előtt a nemzeti joggal összhangban legalább mint a versenyjogi jogsértés megtörténtének *prima facie* bizonyítékára hivatkozni lehessen, és azt adott esetben a felek által előterjesztett egyéb bizonyítékokkal együtt meg lehessen vizsgálni.

(3) E cikk nem érinti a nemzeti bíróságok EUMSZ 267. cikk szerinti jogait és kötelezettségeit."

6 Az említett irányelv „Elévülési idő" című 10. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok e cikkel összhangban meghatározzák a kártérítési keresetek indításával kapcsolatos elévülési időre vonatkozó szabályokat. E szabályoknak meg kell határozniuk az elévülési idő kezdő időpontját, időtartamát, és azokat a körülményeket, amelyek fennállása esetén az elévülés idő megszakad vagy nyugszik.

(2) Az elévülési idő nem kezdődhet meg azelőtt, hogy a versenyjogi jogsértés megszűnt volna, és a felperesnek tudomása lenne vagy ésszerűen elvárható módon tudnia kellene a következőkről:

a) a szóban forgó magatartásról, és annak tényéről, hogy az versenyjogi jogsértésnek minősül;

b) arról a tényről, hogy a versenyjogi jogsértés számára kárt okozott; valamint

c) a jogsértő kilétéről.

(3) A tagállamok biztosítják, hogy a kártérítési kereset megindítására vonatkozó elévülési idő legalább öt év legyen.

(4) A tagállamok biztosítják, hogy az elévülési idő nyugodjon, illetve a nemzeti jogtól függően megszakadjon, ha valamely versenyhatóság intézkedést fogad el a kártérítési kereset alapjául szolgáló versenyjogi jogsértéssel kapcsolatos vizsgálat vagy eljárás tekintetében. A nyugvás legkorábban a jogsértést megállapító határozat jogerőre emelkedése vagy az eljárás egyéb módon történő befejezése után egy évvel érhet véget.”

7 Ugyanezen irányelv 21. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek legkésőbb 2016. december 27-ig megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul megküldik a Bizottság számára.

[…]”

8 A 2014/104 irányelv „Időbeli hatály” című 22. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a 21. cikk értelmében az ezen irányelv anyagi jogi rendelkezéseinek való megfelelés céljából elfogadott nemzeti intézkedések ne legyenek visszamenőleges hatállyal alkalmazhatók.

(2) A tagállamok biztosítják, hogy a 21. cikk értelmében elfogadott, az (1) bekezdésben említettektől eltérő nemzeti intézkedések nem alkalmazhatóak az olyan kártérítési keresetekre, amelyeket valamely nemzeti bíróságnál 2014. december 26. előtt indítottak.”

A cseh jog

9 A zákon č. 89/2012 Sb., občiansky zákoník (polgári törvénykönyvről szóló 89/2012. sz. törvény) 620. §-ának (1) bekezdése így rendelkezik:

„A kártérítéshez való jog elévülési idejének kezdete szempontjából meghatározó körülmények közé tartozik a kárról és a kártérítésre kötelezett személy [kilétéről] való tudomás. Ez megfelelően alkalmazandó a nem vagyoni kár megtérítésére is.”

10 Ugyanezen törvénykönyv 629. §-ának (1) bekezdése kimondja:

„Az elévülési idő három év.”

11 A 2014/104 irányelvet átültetni hivatott zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže (a versenyjogi kártérítésről szóló 262/2017. sz. törvény, a továbbiakban: 262/2017. sz. törvény) 2017. szeptember 1-jén lépett hatályba. A 9. §-ának (1)–(3) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) A jelen törvény szerinti kártérítési jog gyakorlására vonatkozó elévülési idő 5 év; a polgári törvénykönyv 629. és 636. §-ának rendelkezései nem alkalmazandóak.

(2) Az elévülési idő azon a napon kezdődik, amikor az érintett személy tudomást szerez a kárról, a kártérítésre kötelezett személy [kilétéről] és a versenykorlátozásról, vagy azokról tudomást kellett szereznie és tudomást szerezhetett, de legkorábban azon a napon, amikor a versenykorlátozás megszűnt.

(3) Az elévülési idő nyugszik a versenyhatóság ugyanazon versenykorlátozással kapcsolatos vizsgálata vagy eljárása alatt, valamint

a) a versenyhatóság vagy bíróság által hozott, ilyen versenykorlátozás fennállását megállapító határozat jogerőre emelkedésének napjától, vagy

b) a vizsgálat, a versenyhatóság előtti eljárás vagy a bíróság előtti eljárás egyéb módon történő befejezésétől számított egy évig.”

12 E törvény 36. §-a a következőképpen szól:

„A versenykorlátozással okozott kár megtérítése iránti, valamint a jelen törvény szerinti, a kár megtérítéséért egyetemlegesen felelős károkozók által benyújtott kártérítési igényekkel kapcsolatos, 2014. december 25. után indított eljárásokat a jelen törvénynek megfelelően kell lefolytatni; az eljárásban a jelen törvény hatálybalépését megelőzően tett intézkedések joghatásai fennmaradnak.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13 2010. november 30-án a Bizottság az EUMSZ 102. cikk alkalmazására irányuló eljárást indított a Google-lal szemben az online keresés területén fennálló erőfölénnyel való esetleges visszaélés miatt. Szintén 2010. november 30-án a Bizottság sajtóközleményt tett közzé, amelyben tájékoztatta a nyilvánosságot ezen eljárás megindításáról.

14 2013-ban a Google kötelezettségvállalásokat ajánlott fel a Bizottságnak annak érdekében, hogy eloszlassa ezen intézmény aggályait.

15 2014. május 27-én a Sdružení pro internetový rozvoj v České republice (SPIR) (egyesület az internet Cseh Köztársaságban való fejlesztéséért), amelynek a Heureka a tagja, sajtóközleményt adott ki, amelyben egyet nem értését fejezete ki e kötelezettségvállalásokkal kapcsolatban.

16 2015. április 15-én a Bizottság kifogásközlést fogadott el a Google-lal szemben, amelyben arra az ideiglenes megállapításra jutott, hogy a szóban forgó magatartások erőfölénnyel való visszaélésnek minősülnek, és ennélfogva sértik az EUMSZ 102. cikket.

17 2016. július 14-én a Bizottság kiegészítő kifogásközlést fogadott el, és az EUMSZ 102. cikk megsértése miatt eljárást indított az Alphabettel, a Google anyavállalatával szemben.

18 2017. június 27-én a Bizottság elfogadta [az EUMSZ 102. cikk] és az EGT-Megállapodás 54. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (AT.39740 – „Google Search [Shopping]” ügy) hozott C(2017) 4444 final határozatot. A határozat összefoglalóját 2018. január 12-én közzétették az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* (HL 2018. C 9., 11. o.).

19 E határozatban a Bizottság megállapította, hogy a Google visszaélt tizenhárom nemzeti piacon, többek között a Cseh Köztársaság piacán fennálló erőfölényével az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belüli általános keresési piacon, azáltal, hogy csökkentette az általános keresési eredményei oldalain áthaladó forgalmat a versengő árösszehasonlító szolgáltatások felé, és ezt a forgalmat növelte a saját árösszehasonlító szolgáltatása felé, ami valószínűleg versenyellenes hatásokkal járhatott vagy valószínűleg ilyen hatásokkal járt a termék-összehasonlításra irányuló specializált keresések tizenhárom megfelelő nemzeti piacán, valamint az említett általános keresési piacokon is.

20 Így e határozat szerint a Google lényegében következetesen kedvezőbb helyet biztosított a saját árösszehasonlító szolgáltatásának, míg a Google versenytársainak árösszehasonlító szolgáltatásait a találati listán kedvezőtlenebb helyen jelenítette meg.

21 Ami a Google-nak betudható, a Cseh Köztársaság területén elkövetett jogsértés időtartamát illeti, a Bizottság a C(2017) 4444 final határozatban megállapította, hogy e jogsértés 2013 februárjában kezdődött, és e határozat elfogadásának időpontjában, azaz 2017. június 27-én továbbra is kifejtette hatásait. A Bizottság ezért e határozat 3. cikkében arra kötelezte a Google-t, hogy 90 napon belül szüntesse meg a magatartását, és ne tanúsítson egyenértékű, azonos célú vagy hatású magatartást.

22 2017. szeptember 1-jén hatályba lépett a 2014/104 irányelvet a cseh jogba átültető 262/2017. sz. törvény.

23 A Google és az Alphabet a Törvényszék Hivatalához 2017. szeptember 11-én benyújtott keresetlevelével keresetet indított a C(2017) 4444 final határozat ellen.

24 2020. június 26-án a Heureka keresetet indított a Městský soud v Praze (prágai városi bíróság, Cseh Köztársaság) előtt, amelyben azt kérte, hogy a Google-t kötelezzék az e társaság által a C(2017) 4444 final határozat szerint 2013 februárja és 2017. június 27. közötti időszakban a Cseh Köztársaságban tanúsított versenyellenes magatartás miatt állítólagosan elszenvedett kára megtérítésére. A Heureka kifejtette, hogy a Google a saját értékesítésiár-összehasonlító szolgáltatását az általános keresőszolgáltatásainak eredményei között a lehető legjobb helyen helyezte el és jelenítette meg, ami csökkentette a Heureka.cz értékesítésiár-összehasonlító portál látogatottságát.

25 Ellenkérelmében a Google többek között arra hivatkozott, hogy az obchodní zákoník (kereskedelmi törvénykönyv) elévülési szabályai értelmében, amelyek szerint a négyéves elévülési idő abban az időpontban kezdődik, amikor a károsult tudomást szerzett vagy tudomást szerezhetett a kárról és a károkozó kilétéről, a Heureka kártérítéshez való joga legalább a 2013 februárja és 2016. június 25. közötti időszak tekintetében elévült.

26 E tekintetben a Google kifejtette, hogy az állítólagos erőfölénnyel való visszaélés jellegére tekintettel a Heureka jóval a C(2017) 4444 final határozat elfogadása előtt tudomással bírhatott mind a jogsértés elkövetőjének kilétéről, mind pedig arról a tényről, hogy kárt szenvedett el. A Heurekának ugyanis – többek között a Bizottság 2010. november 30-i sajtóközleményét olvasva –

tudnia kellett arról, hogy a „Google” elnevezésű keresőmotor működtetője a Google. Mindenesetre a SPIR-nek a jelen ítélet 15. pontjában említett 2014. május 27-i sajtóközleménye, amelyben ezen egyesület egyet nem értését fejezte ki a Google által a Bizottságnak felajánlott kötelezettségvállalásokkal kapcsolatban, elegendő volt ahhoz, hogy az elévülési idő megkezdődjön.

27 Így a jelen ügyben alkalmazandó elévülési idő 2013 februárjában, vagyis az állítólagos jogsértés Csehország területén való bekövetkeztének és az állítólagos kár bekövetkeztének kezdetével, de legkésőbb 2014. május 27-én, a SPIR sajtóközleménye közzétételének időpontjában kezdődött.

28 A Google szerint semmi nem akadályozta meg a Heurekát abban, hogy a kártérítési keresetét korábban benyújtsa, pontosítva, hogy ebben az esetben e társaság fokozatosan kiterjeszthette volna kártérítési kérelmét az elszenvedett kár idővel egyre növekvő terjedelmének függvényében.

29 A kérdést előterjesztő bíróság először is megjegyzi, hogy a jelen ügyben az esetleges versenyellenes magatartás a 2014/104 irányelv hatálybalépése, vagyis 2014. december 25. előtt kezdődött, és csak az ezen irányelv átültetési határidejének lejártát, vagyis 2016. december 27-ét követően szűnt meg.

30 E bíróság tehát arra keresi a választ, hogy ezen irányelv 10. cikke az EUMSZ 102. cikknek az alapügyben szóban forgó megsértésével okozott teljes kárra alkalmazandó-e, vagy csak az említett irányelv hatálybalépését követően bekövetkezett kárra, vagy pedig csak az ugyanezen irányelv átültetési határidejének lejártát követően bekövetkezett kárra.

31 Másodszor, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 2014/104 irányelv 10. cikke az ezen irányelv 22. cikkének (1) bekezdése értelmében vett anyagi jogi rendelkezésnek vagy eljárásjogi rendelkezésnek minősül-e.

32 Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak a 2014/104 irányelvet átültető 262/2017. sz. törvény hatálybalépéséig alkalmazandó, a versenyszabályok megsértése miatti kártérítési keresetekre vonatkozó cseh elévülési rendszernek ezen irányelv 10. cikkével és adott esetben az EUMSZ 102. cikkel, valamint a tényleges érvényesülés elvével való összeegyeztethetőségét illetően.

33 E tekintetben e bíróság elöljáróban hangsúlyozza, hogy az alapügyben alkalmazandó elévülési szabályok nem a kereskedelmi törvénykönyv, hanem a polgári törvénykönyv hatálya alá tartozó szabályok, és hogy ez utóbbiak képezik a jelen ügyben releváns korábbi elévülési rendszert. Márpedig a polgári törvénykönyv 620. §-ának (1) bekezdése értelmében a hároméves elévülési idő akkor kezdődik, amikor a károsult tudomást szerez, vagy úgy tekinthető, hogy tudomást szerzett a jogsértés elkövetőjének kilétéről és az elszenvedett kárról. Ami a szóban forgó jogsértés miatt elszenvedett kárról való tudomásszerzésre vonatkozó feltételt illeti, a polgári törvénykönyv 620. §-a (1) bekezdésének a Nejvyšší soud (legfelsőbb bíróság, Cseh Köztársaság) általi értelmezése szerint a részkárról való tudomásszerzés elegendő az elévülési idő megkezdődéséhez. A kár, különösen a folyamatos vagy ismételt jogsértések esetén, megosztható, így minden egyes „új kár” külön érvényesíthető és új elévülési időt indít el.

34 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a jelen ügy vonatkozásában ebből az következik, hogy a Google oldalán lefolytatott minden olyan általános keresés, amely a Google árösszehasonlító szolgáltatását előnyt biztosítva helyezi el és jeleníti meg, új, önálló elévülési időt indított meg.

35 Negyedszer és utolsósorban az említett bíróság megjegyzi, hogy az elévülési idő megkezdődéséhez a polgári törvénykönyv nem követeli meg, hogy a károsultnak tudomása legyen arról, hogy az érintett magatartás versenyjogi jogsértésnek minősül. E törvénykönyv azt sem írja elő, hogy az érintett jogsértés befejezett legyen. Végül az említett törvénykönyv nem tartalmaz olyan szabályokat, amelyek előírnák az elévülési időnek az e magatartásra vonatkozó vizsgálat időtartama alatti nyugvását vagy megszakadását.

36 E körülmények között a Městský soud v Praze (prágai városi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a 2014/104 irányelv 21. cikkének (1) bekezdését és az uniós jog általános elveit, hogy a 2014/104 irányelv és különösen annak 10. cikke közvetlenül vagy közvetve alkalmazandó az EUMSZ 102. cikk megsértésén alapuló valamennyi kártérítési követeléssel kapcsolatos jelen ügyben, amely a 2014/104 irányelv hatálybalépését megelőzően indult, és ezen irányelv átültetésére előírt határidő lejártát követően fejeződött be, abban a helyzetben, amikor a kártérítési keresetet az átültetési határidő lejártát követően nyújtották be, vagy úgy kell-e értelmezni ezt a rendelkezést, hogy a 2014/104 irányelv 10. cikkét kizárólag a vitatott magatartás azon részére (és a vitatott magatartásból eredő kár azon részére) kell alkalmazni, amely a 2014/104 irányelv hatálybalépését, vagy akár az átültetési határidő lejártát követően valósult meg?

2) A 2014/104 irányelv, illetve az EUMSZ 102. cikk értelmével és céljával, valamint a tényleges érvényesülés elvével összhangban megfelelő-e a 2014/104 irányelv 22. cikke (2) bekezdésének azon értelmezése, amely szerint »a 21. cikk értelmében elfogadott, [a 22. cikk] (1) bekezdés[é]ben említettektől eltérő nemzeti intézkedések[nek]« tekinthetők a 2014/104 irányelv 10. cikkét átültető nemzeti rendelkezések, más szóval a 2014/104 irányelv 10. cikke és az elévülési szabályok tekintetében a 2014/104 irányelv 22. cikkének (1) vagy (2) bekezdését kell-e alkalmazni?

3) Összeegyeztethetők-e a 2014/104 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésével vagy az EUMSZ 102. cikkel, valamint a tényleges érvényesülés elvével azok a nemzeti rendelkezések, és azok azon értelmezése, amely a szubjektív elévülési idő megkezdése szempontjából lényeges, »károkozás ismeretét« ahhoz köti, hogy a károsult tudomással bír azokról az »egyes részkárokról«, amelyek az elhúzódó vagy folyamatos versenyellenes magatartás időtartama alatt fokozatosan következnek be (mivel az ítélkezési gyakorlat azon a feltételezésen alapul, hogy a szóban forgó kártérítési követelés egészében véve megosztható), és amelyek [azaz a károk] tekintetében – függetlenül attól, hogy a károsultnak tudomása van-e az EUMSZ 102. cikk általános megsértéséből eredően bekövetkezett kár pontos terjedelméről – különböző szubjektív elévülési idők veszik kezdetüket, azaz azok a nemzeti rendelkezések és azok azon értelmezése, amely lehetővé teszi, hogy a saját ár-összehasonlító szolgáltatásnak előnyösebb módon az EUMSZ 102. cikk megsértésével történő elhelyezésén és megjelenítésén alapuló versenyellenes magatartás eredményeként bekövetkezett kárral kapcsolatos kártérítési követelés esetében az elévülési idő e magatartás befejezését megelőzően kezdődjön meg?

4) Ellentétesek-e a 2014/104 irányelv 10. cikkének (2), (3) és (4) bekezdésével vagy az EUMSZ 102. cikkel, valamint a tényleges érvényesülés elvével az olyan nemzeti rendelkezések, amelyek szerint a kártérítési követelések esetében a szubjektív elévülési idő három év, és azon a napon kezdődik, amelyen a károsult tudomást szerzett vagy tudomást

szerezhetett volna a részkárról, és arról, hogy ki köteles azt megtéríteni, azonban nem veszi figyelembe i. a jogsértés megszűnésének időpontját, ii. azt, hogy a károsult tudomással bír a magatartás versenyszabályokat sértő jellegéről, és amelyek alapján ugyanakkor iii. nem nyugszik, és nem szakad meg a három éves elévülési idő a Bizottság előtti azon eljárás időtartamára, amelynek tárgya az EUMSZ 102. cikk továbbra is megvalósuló megsértése, valamint iv. nem tartalmaznak arra vonatkozó szabályokat, hogy az elévülési idő nyugvása legkorábban a jogsértés tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedése után egy évvel érhet véget?”

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot követő fejlemények és a Bíróság előtti eljárás

37 A Törvényszék a 2021. november 10-i Google és Alphabet kontra Bizottság (Google Shopping) ítéletében (T-612/17, EU:T:2021:763) lényegében elutasította a Google és az Alphabet által a C(2017) 4444 final határozattal szemben benyújtott keresetet, helybenhagyva a Bizottságnak a termék-összehasonlításra irányuló specializált keresések piacára vonatkozó elemzését. A nemzeti általános keresési piacokat illetően azonban a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság túl pontatlan megfontolásokra támaszkodott a versenyellenes, akár potenciális versenyellenes hatások fennállásának igazolása érdekében, és hogy helyt kell adni a Google és az Alphabet arra alapított jogalapjának, hogy az e piacokra kifejtett hatások elemzése pusztán feltételezéseken alapult. Így a Törvényszék e határozatot kizárólag annyiban semmisítette meg, amennyiben a Bizottság abban azon az alapon állapította meg a Google és az Alphabet által az EGT-n belül az általános keresés tizenhárom nemzeti piacán elkövetett jogsértést, hogy e piacokon versenyellenes hatások álltak fenn, a keresetet pedig ezt meghaladó részében elutasította.

38 2022. január 20-án a Google és az Alphabet fellebbezést nyújtott be a Törvényszék 2021. november 10-i Google és Alphabet kontra Bizottság (Google Shopping) ítélete (T-612/17, EU:T:2021:763) ellen. E fellebbezés elbírálása még folyamatban van.

39 2022. június 22-én a Bíróság meghozta a Volvo és DAF Trucks ítéletet (C-267/20, EU:C:2022:494), amelyben többek között a 2014/104 irányelv 10. cikkének jellegéről, valamint e rendelkezés időbeli hatályáról foglalt állást.

40 2022. június 28-i levelében a Bíróság közölte ezt az ítéletet a kérdést előterjesztő bírósággal, és azt kérdezte tőle, hogy ezen ítéletre tekintettel fenn kívánja-e tartani az előzetes döntéshozatal iránti kérelmét.

41 A Bírósághoz 2022. szeptember 27-én érkezett írásbeli közleményében a kérdést előterjesztő bíróság arról tájékoztatta a Bíróságot, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdést visszavonja, a harmadik és negyedik kérdést azonban fenntartja.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

42 Az együttesen vizsgálandó harmadik és negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2014/104 irányelv 10. cikkét és/vagy az EUMSZ 102. cikket, valamint a tényleges érvényesülés elvét úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal

ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok értelmezése szerint az uniós versenyjogi szabályok folyamatos megsértése miatti kártérítési keresetek vonatkozásában hároméves elévülési időt ír elő, amely:

– a jogsértésből eredő minden egyes részkár tekintetében önállóan és külön-külön attól az időponttól kezdődik, amikor a károsult tudomást szerez vagy észszerűen úgy tekinthető, hogy tudomást szerzett az ilyen részkárról, és a kártérítésre kötelezett személy kilétéről, anélkül hogy a károsult tudomást szerzett volna arról, hogy a szóban forgó magatartás versenyjogi jogsértést valósít meg, és anélkül, hogy e jogsértés megszűnt volna;

– a Bizottság ilyen jogsértésre vonatkozó vizsgálata alatt nem nyugodhat és nem is szakadhat meg, és

– az ugyanezen jogsértést megállapító bizottsági határozat jogerőre emelkedésétől számított legalább egy évig fel sem függeszthető.

43 A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkból kitűnik, hogy e bíróság többek között azt kívánja meghatározni, hogy a 2020. június 26-án benyújtott keresetében a Heureka, aki úgy véli, hogy a Google által a Cseh Köztársaságban 2013 februárja és 2017. június 27. között az érintett piacon elkövetett és a Bizottság még nem jogerős határozatában megállapított erőfölénnyel való visszaélés miatt kárt szenvedett, követelhet-e kártérítést az ezen időszak egésze alatt bekövetkezett kárért, vagy a kártérítéshez való joga az említett időszak egy része tekintetében már elévült.

44 E bíróság e tekintetben kifejti, hogy a 2014/104 irányelvnek a 262/2017. sz. törvény általi átültetését megelőzően a polgári törvénykönyv 620. §-ának (1) bekezdése az e törvénykönyv 629. §-ának (1) bekezdésében meghatározott hároméves elévülési idő kezdő időpontját csak a kárról és a károkozó személy kilétéről való tudomásszerzéshez kötötte. E rendelkezéseket akként értelmezték, hogy a versenyjog folyamatos megsértése során keletkező kár egésze részkárokra osztható, és hogy minden egyes részkár tekintetében önálló elévülési idő kezdődik. A kártérítéshez való jog tehát külön-külön és fokozatosan évül el.

45 Az említett bíróság egyébiránt megjegyzi, hogy a jelen ügyben a szóban forgó jogsértés 2014. december 25., a 2014/104 irányelv hatálybalépésének időpontja előtt kezdődött, de csak 2016. december 27-ét, vagyis az ezen irányelv 21. cikkében előírt átültetési határidő lejártát követően szűnt meg. Mivel azonban azt a cseh jogrendbe késedelmesen ültették át, úgy tűnik, hogy e jogsértés a 262/2017. sz. törvény hatálybalépése, azaz 2017. szeptember 1. előtt megszűnt. Ezzel szemben az alapkeresetet ez utóbbi időpontot követően nyújtották be.

46 E körülmények között a harmadik és a negyedik kérdés megválaszolása érdekében először is meg kell vizsgálni a 2014/104 irányelv e kérdésekben hivatkozott 10. cikkének időbeli hatályát, amely cikk a versenyjogi jogsértések miatti kártérítési keresetekkel kapcsolatos elévülési idő vonatkozásában bizonyos követelményeket állapít meg, meghatározva különösen ezen elévülési idő minimális időtartamát, és azt az időpontot, amikor az elkezdődhet, valamint azokat a körülményeket, amelyek között az elévülési idő nyugszik vagy megszakad.

47 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2014/104 irányelv 10. cikke az ezen irányelv 22. cikkének (1) bekezdése értelmében vett anyagi jogi rendelkezés. Márpedig ez utóbbi rendelkezés értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az említett irányelv 21. cikke

alapján az ezen irányelv anyagi jogi rendelkezéseinek való megfelelés céljából elfogadott nemzeti rendelkezések ne legyenek visszamenőleges hatállyal alkalmazhatók (2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 36. és 47. pont).

48 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy valamely irányelv átültetésére előírt határidő lejártát követően a nemzeti jogot az irányelv valamennyi rendelkezésével összhangban kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2006. július 4-i Adeneler és társai ítélet, C-212/04, EU:C:2006:443, 115. pont; 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C 267/20, EU:C:2022:494, 33. és 77. pont).

49 Ennélfogva a 2014/104 irányelv 10. cikke időbeli hatályának meghatározásához meg kell vizsgálni, hogy az alapügyben szóban forgó helyzet megvalósult-e az ezen irányelv átültetési határidejének lejárta előtt, vagy e határidő lejártát követően is kifejtette hatásait (lásd ebben az értelemben: 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 48. pont).

50 Ennek érdekében, tekintettel az elévülési szabályok sajátosságaira, jellegére és működési mechanizmusára, különösen a versenyjogi jogsértés miatti kártérítési keresettel összefüggésben, meg kell vizsgálni, hogy a 2014/104 irányelv átültetési határidejének lejártakor, vagyis 2016. december 27-én letelt-e az alapügyben szereplő helyzetre ezen időpontig alkalmazandó, a nemzeti jog által meghatározott elévülési idő, ami magában foglalja ezen elévülési idő nemzeti jog szerinti kezdő időpontjának meghatározását (lásd ebben az értelemben: 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 49. pont).

51 Mivel ugyanis a 2014/104 irányelv átültetési határidejének lejártáig az adott területre vonatkozóan egyetlen uniós szabályozás sem volt alkalmazható, az egyes tagállamok jogrendjének feladata volt meghatározni az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk megsértéséből eredő kár megtérítéséhez való jog érvényesítésének szabályait, ideértve az elévülési időre vonatkozó szabályokat is, tiszteletben tartva azonban az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét, amely utóbbi megköveteli, hogy a jogalanyok által az uniós jog közvetlen hatályára alapított jogok védelmét biztosítani hivatott keresetekre vonatkozó szabályok ne tegyék gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (lásd ebben az értelemben: 2019. március 28-i Cogeco Communications ítélet, C-637/17, EU:C:2019:263, 42. és 43. pont; 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 50. pont).

52 E tekintetben ez utóbbi elvből az következik, hogy az elévülési idő kezdő időpontját, az elévülés nyugvásának vagy megszakadásának időtartamát és feltételeit meghatározó nemzeti szabályozást már a 2014/104 irányelv átültetési határidejének lejárta előtt is hozzá kell igazítani a versenyjog sajátosságaihoz, valamint a versenyjogi szabályoknak az érintett személyek általi alkalmazásával elérni kívánt célokhoz, annak érdekében, hogy ne hiúsítsák meg az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk teljes körű érvényesülését (lásd ebben az értelemben: 2019. március 28-i Cogeco Communications ítélet, C-637/17, EU:C:2019:263, 47. pont; 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 53. pont).

53 Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 102. cikk közvetlen hatásokat vált ki a magánszemélyek közötti jogviszonyokban, és olyan jogokat keletkeztet a jogalanyok számára, amelyeket a nemzeti bíróságoknak védelemben kell részesíteniük (2019. március 28-i Cogeco Communications ítélet, C-637/17, EU:C:2019:263, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

54 Az EUMSZ 102. cikk joghatásainak teljes körű kifejtését, különösen pedig az e cikkben megfogalmazott tilalom hatékony érvényesülését veszélyeztetné, ha az elévülési idő kezdő időpontját, az elévülés nyugvásának vagy megszakadásának időtartamát és feltételeit meghatározó nemzeti szabályozás miatt valamely személy számára gyakorlatilag lehetetlen vagy rendkívül nehéz lenne kártérítést követelni azért a kárért, amelyet az erőfölényben lévő vállalkozásnak a verseny korlátozására vagy torzítására alkalmas visszaélésszerű magatartása okozott neki. Bármely személynek az ilyen kár megtérítésének követelésére vonatkozó joga ugyanis megerősíti az uniós versenyjogi szabályok hatékonyságát, továbbá jellegénél fogva visszatarthat az erőfölénnyel való, a verseny korlátozására vagy torzítására alkalmas visszaélésektől, hozzájárulva ekképpen az Európai Unión belüli hatékony verseny fenntartásához (lásd ebben az értelemben: 2019. március 28-i Cogeco Communications ítélet, C-637/17, EU:C:2019:263, 39. és 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

55 Márpedig az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy e jog gyakorlása gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé válna, ha a versenyjogi rendelkezések megsértése miatti kártérítési keresetekre alkalmazandó elévülési idők azelőtt kezdődnének, hogy a jogsértés befejeződött volna, és a károsult fél tudomást szerzett volna, vagy észszerűen úgy volna tekinthető, hogy tudomást szerzett a kártérítési keresete megindításához elengedhetetlen információkról (lásd ebben az értelemben: 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 56., 57. és 61. pont).

56 A jogsértés megszűnésére vonatkozó első feltételt illetően ugyanis először is meg kell állapítani, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az uniós versenyjog megsértése miatti kártérítési keresetek előterjesztéséhez főszabály szerint összetett ténybeli és gazdasági elemzés lefolytatása szükséges (2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

57 Márpedig a versenyjogi szabályok megsértésével kapcsolatos jogvitákat főszabály szerint a károsult személy hátrányára fennálló információs aszimmetria jellemzi, ami megnehezíti mind a károsult számára, hogy a kártérítési kereset megindításához elengedhetetlen információkhoz jusson, mind a versenyhatóságok számára a versenyjog alkalmazására vonatkozó hatáskörük gyakorlásához szükséges információk megszerzését (2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 55. pont).

58 Ezenkívül a károsult számára gyakran különösen nehéz az ilyen jogsértés fennállásának és terjedelmének, valamint az abból eredő kárnak a bizonyítása a jogsértés megszűnése előtt.

59 E körülmények között az a követelmény, amely szerint az elévülési idő nem kezdődhet meg az adott jogsértés megszűnése előtt, szükséges ahhoz, hogy a károsult fél azonosítani és bizonyítani tudja a jogsértés fennállását, terjedelmét és időtartamát, a jogsértéssel okozott kár mértékét, valamint a kár és a jogsértés közötti okozati összefüggést, és így ténylegesen érvényesíteni tudja az EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkből eredő, a kár teljes körű megtérítéséhez való jogát.

60 Különösen tekintettel arra, hogy a versenyjogi ügyekben a kár számszerűsítése összetett, amennyiben a jogsértés még folyamatban van, annak megkövetelése, hogy a károsult fél fokozatosan emelje a kért kártérítés összegét az e jogsértésből eredő további károk függvényében, gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé tenné a teljes körű kártérítéshez való jog gyakorlását.

61 Másodszor, emlékeztetni kell arra, hogy az uniós versenyszabályok hatóságok általi végrehajtásához *(public enforcement)* hasonlóan az e szabályok megsértése alapján indított kártérítési keresetek *(private enforcement)* szerves részét képezik az e szabályok végrehajtására irányuló rendszernek, amelynek célja, hogy elmarasztalja a vállalkozásokat a versenyellenes magatartásaikért, és visszatartsa őket attól, hogy ilyen magatartásokat tanúsítsanak (2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

62 E tekintetben egyrészt az olyan elévülési rendszer, amely olyan hároméves elévülési időt ír elő, amelynek kezdő időpontja megelőzi az egységes és folyamatos jogsértés megszűntét, és amely a Bizottság vizsgálata alatt nem nyugodhat és nem is szakadhat meg, azzal a következménnyel járhat, hogy ez az elévülési idő jóval a jogsértést megállapító bizottsági határozat elfogadása előtt lejár, ami közvetlenül érintené a károsult azon lehetőségét, hogy az ilyen határozatot követően kártérítési keresetet nyújtson be *(follow-on damages action)*, ennélfogva pedig rendkívül nehézzé tenné a teljes körű kártérítés követeléséhez való jogának gyakorlását. A károsult fél ugyanis a Bizottság vagy valamely nemzeti hatóság határozatának hiányában általában nehezen tudja bizonyítani az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének vagy az EUMSZ 102. cikknek a megsértését.

63 Másrészt, amint arra a főtanácsnok az indítványának 118. pontjában lényegében rámutatott, az olyan feltétel, hogy a jogsértésnek meg kell szűnnie ahhoz, hogy az elévülési idő megkezdődhessen, visszatartó hatással járhat, és arra késztetheti e jogsértés elkövetőjét, hogy gyorsabban megszüntesse a jogsértést. Ezzel szemben nem ez a helyzet az olyan rendszer esetében, amely a versenyjogi jogsértés miatti kártérítési kereset benyújtása szempontjából nem veszi figyelembe ezt a feltételt, hanem lehetővé teszi az elévülés több egymást követő kezdő időpontra történő felosztását, következésképpen az adott jogsértéssel okozott kár egy bizonyos része tekintetében lejárna az elévülési idő.

64 Ami a második feltételt illeti, amelynek – amint az a jelen ítélet 55. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik – teljesülnie kell ahhoz, hogy az elévülési idő megkezdődhessen, vagyis az, hogy a károsult tudomást szerezzen a versenyjogi szabályok megsértése miatti kártérítési kereset benyújtásához elengedhetetlen információkról, emlékeztetni kell arra, hogy ezen információk közé tartozik a versenyjogi jogsértés fennállása, a kár fennállása, az e kár és e jogsértés közötti okozati összefüggés, valamint a jogsértés elkövetőjének kiléte (lásd ebben az értelemben: 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 60. pont).

65 Az említett információk hiányában ugyanis rendkívül nehéz, sőt lehetetlen a károsult számára, hogy a jogsértés által neki okozott kár megtérítését követelje.

66 E tekintetben a kártérítési keresetet elbíráló nemzeti bíróság feladata azon időpont meghatározása, amelytől kezdve észszerűen úgy tekinthető, hogy a károsult személy tudomást szerzett az említett információkról. Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy kizárólag a nemzeti bíróság rendelkezik hatáskörrel az alapügy tényállásának megállapítására és megítélésére (lásd ebben az értelemben: 2023. január 31-i Puig Gordi és társai ítélet, C-158/21, EU:C:2023:57, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Mindemellett a Bíróságnak lehetősége van arra, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elbírálása során olyan pontosításokat adjon, amelyek célja, hogy iránymutatást adjanak a nemzeti bíróságnak az értékelés során.

67 Így az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy főszabály szerint ez az időpont egybeesik az érintett bizottsági határozat összefoglalójának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételével (lásd ebben az értelemben: 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 71. pont).

68 Egyrészt ugyanis a valamely uniós intézménytől származó jogi aktusnak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* az Unió valamennyi hivatalos nyelvén történő közzététele biztosítja, hogy mind a természetes, mind a jogi személyeknek lehetőségük legyen arról tudomást szerezni (lásd ebben az értelemben: 2023. március 6-i Deutsche Bank [Kartell – származtatott euro-kamatügyletek] végzés, C-198/22 és C-199/22, EU:C:2023:166, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

69 Másrészt a Bizottság végleges határozata nyomán benyújtott, felelősség megállapítása iránti keresetek keretében az olyan objektív tényezőhöz kapcsolás, mint az e határozat összefoglalójának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő közzététele, a jogbiztonság érdekét szolgálja abban az értelemben, hogy – amennyiben az érintett jogsértés megszűnt – lehetővé teszi mind a kartellben részt vevő vállalkozások, mind pedig a károsultak számára annak meghatározását, hogy az elévülési idő mikor veszi kezdetét (lásd ebben az értelemben: 2023. március 6-i Deutsche Bank [Kartell – származtatott euro-kamatügyletek] végzés, C-198/22 és C-199/22, EU:C:2023:166, 48. pont).

70 Mindemellett nem kizárt, hogy a versenyjogi rendelkezések megsértése miatt károsult személy jóval a bizottsági határozat összefoglalójának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő közzététele előtt tudomást szerezhet a kártérítési kereset megindításához elengedhetetlen információkról (2023. március 6-i Deutsche Bank [Kartell – származtatott euro-kamatügyletek] végzés, C-198/22 és C-199/22, EU:C:2023:166, 44. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

71 Mindazonáltal a kártérítési keresettel megtámadott személynek kell bizonyítania, hogy ez a helyzet áll fenn.

72 A jelen ügyben ugyanakkor felmerül az a további kérdés, hogy milyen hatással jár az elévülési idő kezdő időpontjának meghatározására a versenyszabályok megsértését megállapító, még nem jogerős bizottsági határozat összefoglalójának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzététele. A 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet (C-267/20, EU:C:2022:494) és a 2023. március 6-i Deutsche Bank (Kartell – származtatott euro-kamatügyletek) végzés (C-198/22 és C-199/22, EU:C:2023:166) alapjául szolgáló ügyekkel ellentétben, amelyekben a Bizottság határozatai jogerőre emelkedtek, a jelen ügyben, amint az a jelen ítélet 37. és 38. pontjából kitűnik, a C(2017) 4444 final határozat nem vált jogerőssé. E határozatot ugyanis a Google és az Alphabet megtámadta a Törvényszék előtt, és a Törvényszék által hozott ítélettel szemben, amely a keresetnek csak részben adott helyt, e társaságok fellebbezést nyújtottak be, amelynek elbírálása még mindig folyamatban van a Bíróság előtt.

73 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az uniós intézmények jogi aktusai mellett főszabály szerint a jogszerűség vélelme szól, és ennek megfelelően joghatást váltanak ki mindaddig, amíg meg nem semmisítik vagy vissza nem vonják őket (lásd ebben az értelemben: 2004. október 5-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-475/01, EU:C:2004:585, 18. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ez az elv azt is magában foglalja, hogy az uniós jog hatálya alá tartozó minden személy köteles elismerni az említett aktusok teljes érvényesülését mindaddig, amíg azok jogellenességét a Bíróság meg nem állapítja, valamint végrehajthatónak tekinteni

mindaddig, amíg a Bíróság nem dönt azok végrehajtásának felfüggesztéséről (lásd ebben az értelemben: 1988. június 7-i Bizottság kontra Görögország ítélet, 63/87, EU:C:1988:285, 10. pont; 1989. szeptember 21-i Hoechst kontra Bizottság ítélet, 46/87 és 227/88, EU:C:1989:337, 64. pont).

74 Konkrétabban, az 1/2003 rendelet 16. cikkének (1) bekezdése szerint, amennyiben a nemzeti bíróságok hoznak határozatot az EUMSZ 101. vagy EUMSZ 102. cikk hatálya alá tartozó olyan megállapodásokról, döntésekről vagy magatartásokról, amelyek már bizottsági határozat tárgyát képezik, nem hozhatnak a Bizottság által elfogadott határozattal ellentétes határozatot. Márpedig e 16. cikk (1) bekezdése nem követeli meg, hogy a Bizottság határozata jogerőre emelkedjen ahhoz, hogy a nemzeti bíróság köteles legyen magát ahhoz tartani. Az említett 16. cikk ebben eltér a 2014/104 irányelv 9. cikkétől, amely csak akkor tulajdonít bizonyító erőt a nemzeti versenyhatóságok határozatainak, ha azok jogerősek. E két rendelkezés közötti különbséget pontosan az uniós intézmények által hozott határozatok kötelező jellege igazolja.

75 Kétségtelen, hogy a 2021. október 6-i Sumal ítélet (C-882/19, EU:C:2021:800) 42. pontjában a Bíróság lényegében úgy ítélte meg, hogy a gazdasági egységen belüli bármely jogalany felelősségének megállapításához az érintett versenyszabályok megsértését jogerőssé vált bizottsági határozatban kell megállapítani, vagy az érintett nemzeti bíróság előtt önállóan kell bizonyítani, amennyiben a Bizottság a jogsértés fennállására vonatkozóan határozatot nem fogadott el (lásd ebben az értelemben: 2021. október 6-i Sumal ítélet, C-882/19, EU:C:2021:800, 42. pont). E megfontolások azonban csak a kártérítési kereset indítása lehetőségének két legnyilvánvalóbb esetére vonatkoznak.

76 A jelen ügyben a 2021. október 6-i Sumal ítélet (C-882/19, EU:C:2021:800) alapjául szolgáló, a Bizottság jogerős határozatára vonatkozó jogvitával ellentétben az alapügyben szóban forgó kártérítési keresetet a Bizottság olyan határozata nyomán nyújtották be, amely azért nem emelkedett jogerőre, mert a Törvényszék előtt megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezte, és a Törvényszék ítéletét a Bíróság előtt megtámadták.

77 Márpedig, amint arra a főtanácsnok az indítványának 54. és 62. pontjában lényegében rámutatott, a Bizottság versenyjogi jogsértést megállapító, még nem jogerős határozata kötelező erővel bír mindaddig, amíg azt meg nem semmisítik, és a nemzeti bíróság feladata, hogy az előtte folyamatban lévő eljárásban ebből levonja a megfelelő következtetéseket. A károsult tehát kártérítési keresetének alátámasztása érdekében hivatkozhat az ilyen határozatban szereplő megállapításokra.

78 Ennélfogva, függetlenül attól, hogy a szóban forgó bizottsági határozat az összefoglalójának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő közzétételétől kezdve jogerőssé vált-e, vagy sem, és feltéve, hogy az adott jogsértés megszűnt, főszabály szerint észszerűen úgy tekinthető, hogy a károsult rendelkezik minden szükséges információval – beleértve az érintett jogsértés miatt esetlegesen elszenvedett kár mértékének meghatározásához szükséges információkat is – ahhoz, hogy észszerű határidőn belül kártérítési keresetet nyújthasson be. E közzététel ugyanis általában lehetővé teszi a jogsértés fennállásának megállapítását. Ezenkívül az e jogsértés miatt esetlegesen elszenvedett kár mértékét a károsult fél a jogsértés fennállásának megállapítása és a rendelkezésére álló információk alapján is meghatározhatja.

79 Ami azt a kérdést illeti, hogy az EUMSZ 102. cikk és a tényleges érvényesülés elve megköveteli-e az elévülési időnek a Bizottság vizsgálata alatti nyugvását vagy megszakadását, meg kell jegyezni, hogy – amint az a jelen ítélet 62. pontjából kitűnik – egy hároméves elévülési idő, amely az érintett egységes és folyamatos jogsértés megszűnése előtt megkezdődik, és amely a Bizottság

vizsgálata alatt nem nyugodhat, és nem is szakadhat meg, már a Bizottság előtti eljárás befejezése előtt is lejárhat, ami rendkívül nehézzé, sőt lehetetlenné tenné a teljes körű kártérítéshez való jognak a Bizottság határozata nyomán benyújtott kártérítési kereset révén történő gyakorlását. Az elévülési időnek a Bizottság vizsgálata alatti nyugvása vagy megszakadása ugyanis főszabály szerint ahhoz szükséges, hogy lehetővé tegye a károsult fél számára, hogy különösen e vizsgálat nyomán értékelje, hogy megvalósult-e a versenyjogi jogsértés, hogy tudomást szerezzen annak terjedelméről és időtartamáról, és hogy a jogsértés megállapítására támaszkodhasson egy későbbi kártérítési kereset keretében.

80 Ezzel szemben, mivel – amint az a jelen ítélet 77. pontjából kitűnik – a károsult fél a kártérítési keresetének alátámasztása érdekében támaszkodhat a jogerőre még nem emelkedett bizottsági határozatban szereplő megállapításokra, meg kell állapítani, hogy az EUMSZ 102. cikk és a tényleges érvényesülés elve nem követeli meg, hogy az elévülési idő nyugodjon mindaddig, amíg a Bizottság határozata jogerőssé nem válik. Ezenkívül, amint arra a főtanácsnok az indítványának 70. pontjában lényegében rámutatott, bár a nemzeti bíróságnak lehetősége van arra, hogy az előtte folyamatban lévő eljárást a bizottsági határozat jogerőre emelkedéséig felfüggessze, amennyiben azt az adott ügy körülményei alapján megfelelőnek ítéli, egyáltalán nem köteles ezt megtenni, feltéve hogy nem tér el e határozattól.

81 A jelen ítélet 51–80. pontjában szereplő megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló olyan elévülési rendszer, amely szerint egyrészt a hároméves elévülési idő az adott jogsértésből eredő minden egyes részkár tekintetében önállóan és külön-külön abban az időpontban kezdődik, amikor a károsult tudomást szerez vagy észszerűen úgy tekinthető, hogy tudomást szerzett a részkárról, valamint a kártérítésre kötelezett személy kilétéről, anélkül hogy szükséges lenne, hogy a jogsértés megszűnt legyen, és hogy e személy tudomást szerezzen arról, hogy az érintett magatartás a versenyszabályok megsértésének minősül, másrészt pedig az említett elévülési idő a Bizottság ilyen jogsértésre vonatkozó vizsgálata alatt nem nyugodhat, és nem is szakadhat meg, gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé teszi az ugyanezen jogsértés miatt elszenvedett kár megtérítésének követeléséhez való jog gyakorlását.

82 Következésképpen ezen elévülési rendszernek az EUMSZ 102. cikkel és a tényleges érvényesülés elvével összeegyeztethetetlen elemeitől elvonatkoztatva kell megvizsgálni, hogy a 2014/104 irányelv átültetési határidejének lejártakor, azaz 2016. december 27-én lejárt-e a nemzeti jog szerint meghatározott, az alapügy tárgyát képező helyzetre ezen időpontig alkalmazandó elévülési idő.

83 A jelen ügyben a C(2017) 4444 final határozat összefoglalóját 2018. január 12-én tették közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*, így – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálat függvényében – észszerűen megállapítható, hogy ebben az időpontban a Heureka tudomást szerzett a kártérítési kereset benyújtásához szükséges valamennyi információról. Amennyiben a Google e megállapítást arra hivatkozva vitatni kívánja, hogy e társaságnak jóval az említett időpont előtt tudomása volt ezekről az információkról, neki kell bizonyítania a kérdést előterjesztő bíróság előtt, hogy ténylegesen ez volt a helyzet.

84 Ezenkívül a C(2017) 4444 final határozat 1. cikkéből kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó jogsértés 2013 februárjában kezdődött, és e határozat elfogadásának időpontjában, vagyis 2017. június 27-én még nem szűnt meg, ezenkívül a Bizottság nem állapította meg, hogy a Google ezen időszak alatt megszakította volna magatartását. Egyébiránt ezen intézmény az említett határozat 3. cikkében felszólította e társaságot, hogy 90 napon belül vessen véget magatartásának.

85 E tekintetben, amint arra a főtanácsnok az indítványának 91. pontjában lényegében rámutatott, az állítólagos jogsértés egységes gazdasági célt követő folyamatos magatartásban áll, mégpedig abban, hogy a Google saját árösszehasonlító szolgáltatását az általános keresési eredményei oldalain előnyösebben helyezte el és jelenítette meg annak érdekében, hogy a versengő árösszehasonlító szolgáltatások hátrányára növelje az ezen árösszehasonlító szolgáltatás felé irányuló forgalmat.

86 Márpedig ebben az összefüggésben, függetlenül attól, hogy mely időponttól tekinthető úgy, hogy a Heureka tudomást szerzett a kártérítési keresetének benyújtásához elengedhetetlen információkról, legyen ez az időpont a C(2017) 4444 final határozat összefoglalójának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő közzététele, vagy ennél korábbi időpont, az elévülési idő nem kezdődhetett meg 2017. június 27. előtt, mivel – amint az a C(2017) 4444 final határozat 1. és 3. cikkéből kitűnik – az alapügyben szóban forgó állítólagos jogsértés ez utóbbi időpontban még nem szűnt meg. Mindenesetre a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy pontosan mely időpontban szűnt meg a jogsértés.

87 Ebből következik, hogy a 2014/104 irányelv átültetési határidejének lejártakor, azaz 2016. december 27-én az elévülési idő nemcsak hogy nem járt le, hanem még meg sem kezdődött.

88 Ennélfogva az alapügyben szóban forgó helyzet nem valósult meg az ezen irányelv átültetési határidejének lejárta előtt, így az említett irányelv 10. cikke időbeli hatályánál fogva alkalmazandó a jelen ügyben. Ennélfogva a harmadik és a negyedik kérdésre nem csupán az EUMSZ 102. cikk és a tényleges érvényesülés elve alapján, hanem a 2014/104 irányelv 10. cikke alapján is választ kell adni.

89 E tekintetben a jelen ítélet 51–81. pontjából az következik, hogy az olyan elévülési rendszer, mint amelyre a harmadik és a negyedik kérdés vonatkozik, összeegyeztethetetlen az EUMSZ 102. cikkel és a tényleges érvényesülés elvével, mivel egyrészt a hároméves elévülési idő az adott jogsértésből eredő minden egyes részkár tekintetében önállóan és külön-külön abban az időpontban kezdődik, amikor a károsult tudomást szerez vagy észszerűen úgy tekinthető, hogy tudomást szerzett a részkárról, valamint a kártérítésre kötelezett személy kilétéről, anélkül hogy szükséges lenne, hogy a jogsértés megszűnt legyen, és hogy e személy tudomást szerezzen arról, hogy az érintett magatartás a versenyszabályok megsértésének minősül, másrészt pedig az említett elévülési idő a Bizottság ilyen jogsértésre vonatkozó vizsgálata alatt nem nyugodhat, és nem is szakadhat meg.

90 Ezenkívül a 2014/104 irányelv 10. cikke (2) és (4) bekezdésének egyértelmű szövegéből az következik, hogy az ilyen szabályozás e rendelkezésekkel is összeegyeztethetetlen.

91 Közelebbről, a 2014/104 irányelv 10. cikke (4) bekezdésének második mondata immár azt követeli meg, hogy az elévülési időnek a kártérítési kereset tárgyát képező versenyjogi jogsértéssel kapcsolatos vizsgálattal vagy eljárással kapcsolatban a versenyhatóság által elfogadott intézkedést követő nyugvása legkorábban a jogsértést megállapító határozat jogerőre emelkedése vagy az eljárás egyéb módon történő befejezése után egy évvel érjen véget.

92 Emlékeztetni kell továbbá arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely irányelv önmagában nem keletkeztethet magánszemélyekre vonatkozó kötelezettségeket, következésképpen arra nem is lehet magánszemélyekkel szemben hivatkozni. Ugyanis az át nem ültetett vagy helytelenül átültetett irányelv valamely rendelkezése felhívhatóságának a magánszemélyek egymás közötti viszonyaira való kiterjesztése egyenértékű lenne az Unió azon

hatáskörének elismerésével, hogy azonnali hatállyal rendelhet el magánszemélyeket terhelő kötelezettségeket, noha erre csak ott van hatásköre, ahol rendeletalkotási hatáskörrel rendelkezik (2022. június 22- Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 76. pont).

93 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából az is kitűnik, hogy magánszemélyek közötti olyan jogvita keretében, mint amelyről az alapügyben szó van, a nemzeti bíróság köteles adott esetben az át nem ültetett irányelv átültetési határidejének lejártától kezdve úgy értelmezni a nemzeti jogot, hogy a szóban forgó helyzetet azonnal összeegyeztethetővé tegye ezen irányelv rendelkezéseivel, anélkül azonban, hogy a nemzeti jogot *contra legem* értelmezné (lásd ebben az értelemben: 2022. június 22-i Volvo és DAF Trucks ítélet, C-267/20, EU:C:2022:494, 77. pont).

94 A fenti megfontolásokra tekintettel a harmadik és a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/104 irányelv 10. cikkét, valamint az EUMSZ 102. cikket és a tényleges érvényesülés elvét úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok értelmezése szerint az uniós versenyjogi szabályok folyamatos megsértése miatti kártérítési keresetek vonatkozásában hároméves elévülési időt ír elő, amely:

– a jogsértésből eredő minden egyes részkár tekintetében önállóan és külön-külön abban az időpontban kezdődik, amikor a károsult tudomást szerez vagy észszerűen úgy tekinthető, hogy tudomást szerzett az ilyen részkárról, és a kártérítésre kötelezett személy kilétéről, anélkül hogy a károsult tudomást szerzett volna arról, hogy a szóban forgó magatartás versenyjogi jogsértést valósít meg, és anélkül, hogy e jogsértés megszűnt volna, és

– a Bizottság ilyen jogsértésre vonatkozó vizsgálata alatt nem nyugodhat és nem is szakadhat meg.

Ezenkívül a 2014/104 irányelv 10. cikkével is ellentétes az ilyen szabályozás, mivel nem írja elő, hogy az elévülési idő az ugyanezen jogsértést megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított legalább egy évig nyugodjon.

A költségekről

95 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A tagállamok és az Európai Unió versenyjogi rendelkezéseinek megsértésén alapuló, nemzeti jog szerinti kártérítési keresetekre irányadó egyes szabályokról szóló, 2014. november 26-i 2014/104/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 10. cikkét, valamint az EUMSZ 102. cikket és a tényleges érvényesülés elvét

a következőképpen kell értelmezni:

azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok értelmezése szerint az uniós versenyjogi szabályok folyamatos megsértése miatti kártérítési keresetek vonatkozásában hároméves elévülési időt ír elő, amely:

– **a jogsértésből eredő minden egyes részkár tekintetében önállóan és külön-külön abban az időpontban kezdődik, amikor a károsult tudomást szerez vagy észszerűen úgy tekinthető, hogy tudomást szerzett az ilyen részkárról, és a kártérítésre kötelezett személy kilétéről, anélkül hogy a károsult tudomást szerzett volna arról, hogy a szóban forgó magatartás versenyjogi jogsértést valósít meg, és anélkül, hogy e jogsértés megszűnt volna, és**

– **az Európai Bizottság ilyen jogsértésre vonatkozó vizsgálata alatt nem nyugodhat és nem is szakadhat meg.**

Ezenkívül a 2014/104 irányelv 10. cikkével is ellentétes az ilyen szabályozás, mivel nem írja elő, hogy az elévülési idő az ugyanezen jogsértést megállapító határozat jogerőre emelkedésétől számított legalább egy évig nyugodjon.

Aláírások